

Клочко А. А. Соціальна політика в Україні: реалії та перспективи. Український соціум: соціально-гуманітарний аналіз сучасності та прогноз майбутнього : матеріали XXVI Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 29 серп. 2024 р.) / [редкол.: Панфілов О. Ю. (голова), Погрібна В.Л., Прудников В.А. та ін.] ; ГО «Аналіт. центр сучас. гуманітаристики»; Харків. асоц. політологів. – Харків : Право, 2024. С. 86-90.

12. Державне управління

УДК 351.84

Клочко А. А.

доктор філософії публічного управління та адміністрування,
доцент кафедри права та публічного управління
Житомирський державний університет
імені Івана Франка

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Соціальна політика України спрямована на покращення якості життя населення, забезпечення соціальної справедливості та підтримку економічного зростання. Основні напрями цієї політики включають охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, зайнятість та інші ключові сфери. З метою покращення економічного та організаційно-управлінського впливу держави на якість життя українського народу вважаємо за необхідне проаналізувати можливі кроки щодо вдосконалення основних напрямів державної соціальної політики України.

У сфері охорони здоров'я серед кроків покращення впливу держави на якість життя громадян можуть бути:

–продовження медичної реформи (підвищення доступності та якості медичних послуг, запровадження страхової медицини);

- модернізація лікарень та поліклінік і закладів медичної сфери забезпечення їх сучасним обладнанням, впровадження електронного документообігу;
- реалізація програм профілактики захворювань, просування здорового способу життя та забезпечення вакцинації.

Серед окреслених заходів важливе значення має продовження реформування вторинної і третинної ланок медичного обслуговування. Підтвердженням зазначеного є повідомлення МОЗ для Укрінформ щодо планів на 2024 рік: «в межах євроінтеграційних реформ Україна також має провести роботу з удосконалення інформаційних систем охорони здоров'я, затвердити національний план дій для подолання загроз біологічного, хімічного, екологічного та невідомого походження, затвердити та розпочати виконання національного плану дій щодо антибіотикорезистентності» [1].

У сфері соціального захисту державна політика все ще залишається недосконалою, а отже потребує продовження роботи у таких напрямках:

- забезпечення своєчасної виплати соціальної допомоги малозабезпеченим, пенсіонерам, сім'ям з дітьми, інвалідам та іншим вразливим верствам населення.
- розвиток системи соціального страхування, включаючи медичне страхування та страхування на випадок безробіття;
- надання спеціальної допомоги та впровадження соціальних програм для ветеранів війни, внутрішньо переміщених осіб та постраждалих від воєнного конфлікту, тощо.

Одним із важливих досягнень не лише у сфері соціального захисту, а й електронного врядування загалом є розробка і впровадження застосунку «Портал Дія», який спростив значну кількість процедур як громадянам так і бізнесу. Що стосується саме сфери соціального захисту, то доступною є послуга з «Призначення державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям», строк виконання якої 10 днів і здійснюється все безоплатно. Важливою також є можливість використання застосунку людьми з порушенням зору [2].

Не менш важливим серед напрямів соціальної політики є сфера зайнятості та ринок праці, які потребують вдосконалення й модернізації відповідно до вимог сучасних реалій. Можливими кроками і заходами у цій сфері можуть бути:

- створення нових робочих місць, заохочення підприємництва, підтримка малого та середнього бізнесу, залучення інвестицій у нові виробництва;
- впровадження програм з перепідготовки та підвищення кваліфікації робітників, адаптація до потреб ринку праці;
- захист трудових прав і забезпечення справедливих умов праці, підтримка легалізації зайнятості та боротьба з нелегальною працею.

Житлово-комунальна сфера України є надзвичайно вразливою в сучасних умовах і потребує відповідної реакції з боку державного врегулювання питань щодо її покращення, серед яких:

- вдосконалення наявних та впровадження нових житлових програм задля забезпечення доступного житла для молоді, багатодітних сімей, ветеранів та інших соціально вразливих верств, кількість яких постійно зростає;
- продовження реформування ЖКГ задля його модернізації, підвищення ефективності та прозорості роботи комунальних підприємств;
- запровадження програм щодо модернізації житлового фонду й впровадження сучасних технологій з енергозбереження.

Сфера житлово-комунального господарства є однією з найбільш вразливих у сучасних умовах, особливо в результаті повномасштабного вторгнення країни-агресора в територіальну цілісність нашої держави. Результатом масових атак є масштабні руйнування не лише об'єктів критичної інфраструктури, а й будівель ЖКТ та приватних будинків.

Освітня сфера потребує завершення розпочатих заходів серед яких:

- доступ до якісної освіти на всіх рівнях усім верствам населення;
- впровадження нових освітніх і навчальних програм, підтримка інноваційних методів навчання;
- створення умов для навчання дітей з особливими потребами, забезпечення рівного доступу до освітніх ресурсів.

Діяльність та досягнення МОН України щодо реалізації реформ у сфері освіти презентовано на офіційному сайті, зокрема у публікації «Досягнення і виклики дошкільної, загальної середньої, позашкільної та інклюзивної освіти у 2020-2022 роках» матеріали якої дозволяють переконатися у важливості визначених кроків й дізнатися про стан їх реалізації [3]. Інтеграція України у європейський простір значною мірою впливають на формування освітньої політики.

Соціальна інклюзія також є надзвичайно важливою сферою соціальної політики, яка потребує продовження роботи у таких напрямках:

- реалізація програм соціальної інклюзії, підтримка людей з інвалідністю, розвиток інфраструктури для людей з обмеженими можливостями, тощо.

- реалізація питань гендерної політики, спрямованої на забезпечення рівних можливостей для жінок і чоловіків у всіх сферах суспільного життя;

- впровадження програм підтримки для молоді загалом й для людей з особливими потребами зокрема, включаючи освітні стипендії, програми стажування та професійної орієнтації.

Сьогодні інклюзивна освіта є не лише однією з фундаментальних засад розвитку освіти, але й філософією розуміння участі людини у житті суспільства. Відтак, запровадження інклюзивного освітнього середовища є надзвичайно важливим і актуальним питанням для нашої держави.

Пенсійна реформа, як і зазначені вище реформи різноманітних сфер і напрямів соціальної політики в Україні, є надзвичайно важливою і потребує завершення низки заходів і процесів серед яких:

- завершення реформ, спрямованих на забезпечення стабільності та справедливості пенсійної системи, включаючи запровадження накопичувальних пенсій та інших форм недержавного пенсійного забезпечення;

- підвищення мінімальних пенсійних виплат відповідно до економічного зростання та інфляції;

- підтримка системи пенсійного страхування, яка базується на солідарних та накопичувальних принципах.

Актуальність пенсійної реформи й перспективи її вдосконалення засвідчив виступ Прем'єр-міністра України Д. Шмигала на засіданні уряду у вересні 2023 року щодо того, що «Пенсійна реформа в Україні розпочалася ще у 2004 році. Тоді прийняли закони "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" та "Про недержавне пенсійне забезпечення". Ціль реформи перейти на трирівневу пенсійну систему. Перший рівень – це солідарні пенсії... Другий рівень – система пенсійних накопичень... Третій рівень – добровільне недержавне пенсійне забезпечення... Зараз в Україні функціонують лише перший і третій рівні. Тобто діє змішана пенсійна система» [4].

Узагальнюючи варто зауважити, що основні напрями державної соціальної політики України спрямовані на покращення якості життя громадян через реформування охорони здоров'я, освіти, системи соціального захисту, ринку праці та житлово-комунальної сфери, тощо. Незважаючи на численні виклики, такі як економічна нестабільність, війна та корупція, комплексний підхід до соціальної політики може значно підвищити добробут та соціальну справедливість в Україні. Реалізація будь-яких кроків та заходів потребує скоординованих зусиль уряду, місцевих органів влади, громадських організацій та міжнародних партнерів.

Список використаних джерел:

1. У 2024 році Україна продовжить євроінтеграційні реформи медичної системи – МОЗ. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-health/3787390-u-2024-roci-ukraina-prodovzit-evrointegracijni-reformi-medicnoi-sistemi-moz.html> (дата звернення 02.08.2024).
2. Допомога малозабезпеченим сім'ям. Портал Дія. URL: <https://guide.diiia.gov.ua/view/pryznachennia-derzhavnoi-sotsialnoi-dopomohy-malozabezpechenym-simiam-2faff55-1193-488f-b6cd-3cc4dae9faef> (дата звернення 02.08.2024).
3. Досягнення і виклики дошкільної, загальної середньої, позашкільної та інклюзивної освіти у 2020-2022 роках. Офіційний сайт МОНУ. URL:

<https://mon.gov.ua/news/dosyagnennya-i-vikliki-doshkilnoi-zagalnoi-serednoi-pozashkilnoi-ta-inklyuzivnoi-osviti-u-2020-2022-rokakh> (дата звернення 02.08.2024).

4. Михайлов Д. У 2024 році уряд запустить нову пенсійну реформу – Шмигаль. Суспільне Новини. 22 вересня 2023 року. URL: <https://suspilne.media/578585-u-2024-roci-urad-zapustit-novu-pensijnu-reformu-smigal/> (дата звернення 02.08.2024).